

Možnosti poznání duchovního života – funerální archeologie

Fun. Arch. zkoumá vývoj pohřebních forem a zvyklostí zaniklých společností:

- vývoj organizace pohřebních areálů
- způsoby pohřbívání (inhumace, kremace, birituální ...)
- budování míst posledního odpočinku (hrobové jámy, mohyly, domy mrtvých, hrobky, mauzolea, symbolická místa pohřbu atd.)
- post-funerální praktiky
- rekonstrukce pohřebních obřadů

Kooperující vědní obory:

antropologie; tafonomie; paleopatologie; paleoparazitologie; paleogenetika; paleoserologie; izotopové analýzy (strava, původ); geochemické analýzy; radiokarbonové analýzy; paleodemografie; etnoarcheologie; etnografie; religionistika; historie; experimentální archeologie atd.

Přidaná hodnota studia funerální archeologie:

- demografie
- zdravotní stav populace (nemoci, zátěže, stresové faktory)
- strava (výživová strategie)
- hygiena
- sociální stratifikace společnosti
- kontakty s jinými kulturními oblastmi
- základní obrisy obrazu náboženství

Literatura:

NILSSON STUTZ, L. – TARLOW, S. 2013: The Oxford Handbook of the Archaeology of Death and Burial. Oxford University Press. Oxford.

PARKER PEARSON, M. 1999: The Archaeology of Death and Burial. Sutton Publishing Limited. Sutton.

Ostatní:

BOUZEK, J. 1982: K otázce využití etnografických paralel při studiu pohřebního ritu v archeologii. Archeologické rozhledy XXXIV, 200–203.

ČERNÝ, V. 1995: Význam tafonomických procesů při studiu pohřebního ritu. Archeologické rozhledy XLVI, 301–313.

GIBSON, A. – SIMPSON, D. eds. 1998: Prehistoric Ritual and Religion. Sutton Publishing. Sutton.

CHAMBERLAIN, A. 1994: Human Remains. Interpreting the past. London.

KREKOVIČ, E. ed. 1993: Kultové a sociálne aspekty pohrebného rítu od najstarších čias po súčasnosť. Bratislava.

LUTOVSKÝ, M. 1996: Hroby předků. Sonda do života a smrti dávných Slovanů. Praha.

METCALF, P. – HUNTINGTON, R. 1991: Celebrations of Death. The Anthropology of Mortuary ritual. Cambridge.

- NEUSTUPNÝ, E. 1983: Demografie pravěkých pohřebišť. Praha.
- SOFAER-DEREVENSKI, J. 2000: Children and Material Culture. London – New York.
- SPINDLER, K. 1998: Muž z ledovce. Praha.
- TICHÝ, R. – ŠTULC, O. eds. 2010: Hroby, pohřby a lidské pozůstatky na pravěkých a středověkých sídlištích. Hradec Králové.
- UNGER, J. 2006: Pohřební ritus 1. až 20. století v Evropě z antropologicko-archeologické perspektivy. Brno.

Zdroje vědeckých informací

Odkazy na el. zdroje přístupné na stránkách MU:

- <https://ezdroje.muni.cz/>
- discovery.muni.cz

<https://eds.p.ebscohost.com/eds/search/basic?vid=0&sid=a39af15a-7382-4588-88c3-0d2a891af510%40redis>

- Knihovna FF MU

<https://knihovna.phil.muni.cz/katalogy-a-zdroje/prehled-doporucenych-zdroju>

Knihovní katalogy

<https://www.knihovny.cz/> - zjistíte, ve které knihovně v ČR se kniha nachází

<https://www.worldcat.org/cs> - zjistíte, ve které knihovně na světě se kniha nachází

<https://kvk.bibliothek.kit.edu/?digitalOnly=0&embedFulltitle=0&newTab=0>

Meziknihovní výpůjčka: možná přes MZK, ale také přes Ústřední knihovnu FF MU.

Zdroje informací na mezinárodní úrovni:

Web of Science

- od r. 1960 fungoval Science Citation Index (SCI) pod Institute of Scientific Information (ISI)
- v r. 1997 začala svou činnost – internetová modifikace databází ISI - Web of Science
- v r. 2001 byl vyvinut Web of Knowledge – s více oddíly: časopisecké databáze, citační databáze, patentová databáze, specializovaná dtb. chemických sloučenin, genetického sekvenování apod.
- přístup na WOK je zpoplatněn
- z MU je možný vstup k omezenému množství databází na stránkách

<http://ezdroje.muni.cz/prehled/zdroj.php?id=61&lang=cs>

- musíte být zapojeni v síti MU anebo přes vzdálený přístup
- Portál elektronických informačních zdrojů

SCOPUS

- Scopus je nejrozsáhlejší evropskou databází abstraktů a citací odborné recenzované literatury a kvalitních webových zdrojů.
- Bibliografická a citační databáze vznikla v roce 2004
- Vysoký důraz dává na funkce umožňující sledování, analyzování a vizualizaci výzkumu. Je navržena tak, aby pomáhala vědcům nalézt přesně to, co potřebují. Rychlý, jednoduchý a komplexní – Scopus představuje spolehlivý nástroj, určený k přesnému vyhledávání v odborné literatuře.
- Více informací o databázi Scopus naleznete na webové stránce <https://www.scopus.com/home.uri>
- V roce 2008 byla databáze SCOPUS vybrána Radou pro výzkum, vývoj a inovace jako jeden z dalších zdrojů pro hodnocení výsledků vědy a výzkumu institucí v České republice.

The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS)

- vznik 2008 pod patronátem organizace European Science Foundation (ESF)
- zpočátku orientovaná pouze na humanitní vědy
- v roce 2014 byla přesunuta pod patronaci Norwegian Social Science Data Services (NSD) a začaly být sledovány i výsledky sociálních věd
- od 9. července 2014, je ERIH PLUS otevřena pro přijetí nových odborných periodik
- <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/>

Google Scholar

- volně přístupný webový vyhledávač, spadající pod společnost Google
- indexuje plné texty nebo metadata z odborné literatury přes řadu formátů a oborů
- můžete si zde vytvářet svoji virtuální knihovnu

Sociální síť

- speciálně vytvořené pro vědeckou komunitu
- umožňují nahrávat a sdílet odborné práce, sledovat jejich dosah a sledovat výzkum v daném oboru
- mají uživatelům usnadnit vzájemnou komunikaci a spolupráci a umožnit bezplatný přístup k vědecké literatuře

Academia.edu

ResearchGate

Etika vědecké práce

- Bernská konvence 1886: Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl

(The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works)

- Všeobecná copyrightová konvence – Universal Copyright Convention (UCC) – 1952, Ženeva
- Pro podporu ochrany duševního vlastnictví vznikla při OSN v roce 1967 Světová organizace duševního vlastnictví se sídlem v Ženevě (*World Intellectual Property Organization, WIPO*).
- Copyright ©
- Český autorský zákon – Zákon č. 121/2000 Sb. ve znění pozdějších novelizací

Etika – tradiční filozofická disciplína; zkoumá dobro, morálku, morální jednání a jeho normy

- je to obor zabývající se správným jednáním v rámci lidského společenství

Co je příčinou neetického jednání ve vědě?

- Nadměrná ctižádost
- Malá sebekritičnost
- Bezcharakternost
- Nedostatek obyčejné lidské slušnosti
- Neřízená snaha zvýšit svoji vědeckou prestiž a proslulost
- Neznalost pravidel
- Shoda náhod
- Cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly

Proč vědci/kyně podvádějí?

- Neúměrný tlak na výkon (publikace, granty, přednášky) – z vědců/kyň se stávají falešní hráči kafemlejnkové hry na body
- Sborníky jsou vykazovány jako monografie
- Zakládání vlastních recenzovaných časopisů
- Redundance publikačních výstupů
- Připisování spoluautorů atd.

Pokud na tuto hru přistoupí – publikují příliš často i banální výsledky – přicházejí o akademickou reputaci a prestiž

Pokud na hru nepřistoupí – nebezpečí, že brzy nebudou mít podmínky pro to dělat dobrou vědu

1. Jiní badatelé/lky ve své práci navazují na námi publikované výstupy. Zkreslené publikace vedou k plýtvání časem a zdroji kolegů, kteří se snaží naše výsledky marně zopakovat nebo rozvíjet. Záměrné zkreslování kvality a kvantity výstupů znamená přisvojení si zdrojů a prestiže na úkor těch, kteří se neetického jednání nedopouštějí. U plagiátorství jde o přímé poškození práv kolegů/gyň.
2. Výsledky bádání mají často dopad na celou společnost, neboť se stávají zdrojem doporučení při praxi nebo dalšího vzdělávání. Nesprávné či neúplné výsledky/metodické postupy mohou vést k přímému poškození samotných studentů, kteří jsou na univerzitních pracovištích vedeni neeticky smýšlejícími pedagogy.
3. Nedodržením etických standardů výzkumu ohrožujeme i sebe, riskujeme vyloučení z přístupu ke grantům, ztrátu zaměstnání i dobrého jména.

Podezření na neetické konání u kolegy/gyně – za určitých okolností nastupuje riziko, že se staneme spolupachatelem tohoto neetického konání

Dvě kategorie neetického jednání:

1. HRUBÉ PORUŠOVÁNÍ VĚDECKÉ ETIKY (scientific misconduct)

Fabrikace, falzifikace, plagiátorství, připisování autorů, duplicitní publikování, falešné/nepřavdivé posouzení textu, grantu v recenzním posudku

2. SPORNÉ VĚDECKÉ POSTUPY (questionable research practices)

Rozdělení výsledků z jednoho výzkumu do dvou článků (salámové publikování), recyklování textů, vzájemné (reciproční) citování spřízněných kolegů, zkreslené citování, nepřiznaný konflikt zájmů

Termíny:

Plagiát: Úmyslné vydávání cizího díla za vlastní / Nedůsledné citování použitých zdrojů a pramenů / Neuvedení / necitování těchto zdrojů

Autoplagiát: Opakované využití textu z vlastního díla bez řádného uvedení původního /primárního zdroje / I vlastní texty je nutno citovat

Kompilát: Dílo, které neobsahuje (žádné) originální prvky; vzniklo sloučením závěrů z jiných použitých prací / Není považován za vědeckou práci; může však sloužit jako informační přehled o určitém tématu

Parafráze: Vyjadřuje myšlenku z cizího díla použitím vlastních slov a opisů / Parafrázování je ve vědeckých textech povoleno; nutné je dodržet řádné citování originálu

Falzum: Úmyslné padělání /Záměrné uvádění nepravd

ČSN ISO 5127 (2003): Informace a dokumentace – Slovník (mezinárodní norma má usnadnit mezinárodní komunikaci v oblasti informací a dokumentace).

Popisuje plagiát jako „představení duševního díla jiného autora, půjčeného nebo napodobeného vcelku nebo zčásti, jako svého vlastního“. Ochrana se týká uměleckého a vědeckého díla, „které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti“.

Literatura:

PRŮCHA, J. – ŠVAŘÍČEK, R. 2009: Etický kodex české pedagogické vědy a výzkumu. Pedagogická orientace 2, 89–105.

El. zdroje:

<https://www.muni.cz/o-univerzite/uredni-deska/plagiatorstvi>

<https://www.technicke-normy-csn.cz/csn-iso-5127-010162-158016.html>

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121>